

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2633/24
19.2.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Татјане Лемајић, председника већа, Слободана Керановића и Сање Кнежевић Јојић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., које заступају Зоран Јелић и Бранка Димић, адвокати из Београда, поштански преградак 11, 11177 Београд 53, против тужених ГГ, ДД и ЋЋ, сви из ..., чији је пуномоћник Игор Комљеновић, адвокат из Београда, ул.Светозара Марковића број 27а, ради утврђења, одлучујући о жалби тужиоца АА и жалби тужених ГГ, ДД и ЋЋ изјављеним против пресуде Трећег основног суда у Београду П 3707/19 од 30.6.2022. године, у седници већа одржаној дана 19.2.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 3707/19 од 30.06.2022. године у ставу четвртом изреке у односу на тужиоца АА којим је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се редукује уговор о поклону закључен између сада пок.ЕЕ као поклонодавца и ЖЖ као поклонопримца, оверен пред Четвртим општинским судом у Београду дана 30.08.1994. године, тако што се утврђује да тужилац АА има право својине по основу права на нужни део са 1/8 идеалних делова на двособном стану број 33 у ... у ..., изграђен на кат.парц... и уписан у Лн... КО ..., што су тужени дужни да признају и трпе као и да се наложи Републичком геодетском заводу, Служби за катастар непокретности Београд да на основу ове пресуде изврши упис права сусвојине у корист тужиоца АА и у том делу се жалба тужиоца АА **ОДБИЈА**, као неоснована.

УКИДА СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 3707/19 од 30.06.2022. године у ставу првом, другом, трећем, петом и шестом изреке и у том делу се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиоца АА изјављена против става другог изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П 3707/19 од 30.06.2022. године, као недозвољена.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 3707/19 од 30.06.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је уговором о поклону закљученим између сада покојног ЕЕ, као поклонодавца и ЖЖ као поклонопримца, овереним пред Четвртим општинским судом у Београду дана 30.08.1994. године под Ов.6997/94, којим уговором поклонодавац у искључиво власништво поклања поклонопримцу двособан стан број 33 у ... у ..., изграђен на кат.парц... и уписан у Лн... КО ..., повређено право тужилаца АА и 33 чији су правни следбеници ББ и ВВ, а обоје из ..., на нужном законском наследном делу на заоставштини пок.ЕЕ.

Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца па се редукује Уговор о поклону закључен између сада пок.ЕЕ, као поклонодавца и ЖЖ као поклонопримца, оверен пред Четвртим општинским судом у Београду дана 30.08.1994. године под Ов.6997/94, тако што се утврђује да тужилац АА и правни следбеници тужиље пок.33, ББ и ВВ обоје из ..., имају право сусвојине по основу права на нужни део и то тужилац АА са 1/8 идеалних делова, а ББ и ВВ свако са по 1/16 идеалних делова на двособном стану број 33 у Листу непокретности ... КО ..., па су обавезани тужени ГГ, ДД и ЋЋ, да по основу права на нужни део као облигационог права иза пок.ЕЕ, на име новчане противвредности нужног дела тужилаца, солидано исплате тужиоцу АА износ од 454.386,96 динара са законском затезном каматом од 19.01.2000. године до исплате и тужиоцима ББ и ВВ као правним следбеницима пок.33 сваком износ од по 546.211,29 динара са законском затезном каматом од 19.01.2000. године до исплате.

Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезу тужени ГГ, ДД и ЋЋ да тужиоцу АА преко износа досуђеног ставом другим изреке, а до траженог износа од 1.092.422,59 динара износ од још 638.035,63 динара са законском затезном каматом почев од 19.01.2000. године до исплате, као неоснован.

Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се редукује уговор о поклону закључен између сада пок.ЕЕ као поклонодавца и ЖЖ као поклонопримца, оверен пред Четвртим општинским судом у Београду дана 30.08.1994. године, тако што се утврђује да тужиоци имају право својине по основу права на нужни део и то АА са 1/8 идеалних делова, а ББ и ВВ као правни следбеници 33 свако са по 1/16 идеална дела на двособном стану број 33 у ... у ..., изграђеном на кат.парц... и уписан у Лн... КО ..., што су тужени дужни да признају и трпе као и да се наложи Републичком геодетском заводу Служби за катастар непокретности Нови Београд да на основу ове пресуде изврши упис права сусвојине у корист тужилаца у наведеним уделима, као неоснован.

Ставом петим изреке, одбијен је предлог за одређивање привремене мере.

Ставом шестим изреке, обавезани су тужени да тужиоцима солидарно накнаде трошкова парничног поступка у износу од 1.956.737,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужилац АА побијајући у ставу другом, трећем, четвртим, петом и шестом изреке због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне

примене материјалног права.

Тужени ГГ, ДД и ЂЂ благовремено су изјавили жалбу побијајући наведену пресуду у ставу првом, другом и шестом изреке због битних повреда парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Претходном оценом жалбе тужиоца АА, другостепени суд је нашао да је његова жалба недозвољена у делу у коме је изјављена против става другог изреке ожалбене пресуде, имајући у виду да тужилац АА нема правни интерес да првостепену пресуду побија у делу у коме је успео у спору у смислу одредбе члана 365 став 3 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” број 125/04 и 111/09) који се примењује на основу члана 506 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” број 72/11, 49/13-одлука УС, 74/13-одлука УС, 55/14, 87/18) из ког разлога је жалба тужиоца у том делу одбачена као недозвољена сходно одредби члана 373 став 1 тачка 1, истог закона те је одлучено као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Испитујући правилност побијане пресуде у границама законских овлашћења из члана 372 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” број 125/04 и 111/09) који се примењује на основу члана 506 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” број 72/11, 49/13-одлука УС, 74/13-одлука УС, 55/14, 87/18), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца АА делимично недозвољена, а делимично основана, а жалба тужених ГГ, ДД и ЂЂ основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба паричног поступка из члана 361 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Према образложењу побијане пресуде и чињеничном утврђењу, у оставинском поступку вођеним пред Четвртим општинским судом у Београду О.655/98, утврђено је да заоставштину покојног ЕЕ преминулог 22.02.1998. године чини: гробница број ... у парцели број 2, ред 4, на ..., а према решењу ЈКП “Погребне услуге” 145/2 од 15.06.1998. године; пиштољ марке “Валтер” калибар 7,65 мм, фабрички бр..., бр..., а према оружаном листу издатом од стране ОУП Нови Београд 26.10.1988. године и новчана средстава на девизним штедним књижицама “Инвест банке” бр..., “Југобанке” број ... и “Беобанке” број ... Оставинским решењем О.655/98 од 16.04.1998. године на заоставштини иза покојног ЕЕ по законском основу наслеђивања, а према споразуму о деоби заоставштине, под теретом накнаде евентуалних дугова оставиоца до висине вредности наслеђене имовине оглашени су: АА син оставиоца у делу 2/4 гробнице, а на оружју и новчаним средствима у уделу 1/1, ИИ, унука оставиоца по праву представљања иза покојног сина ... у делу од 1/8 гробнице, ЈЈ, унук оставиоца по праву представљања иза покојног сина ... у делу од 1/8 гробнице, ДД, унук оставиоца по праву представљања иза покојног сина ... у делу од 1/8 гробнице и малолетна ЂЂ, унука оставиоца по праву представљања иза сина покојног ..., у делу од 1/8 гробнице. Из образложења наведеног решења произилази да се ЗЗ ћерка оставиоца свог наследног дела одрекла у корист брата АА, те да су наследници постигли споразум о деоби наслеђа. Допунским оставинским решењем од 22.09.2004. године које је правноснажно 30.05.2005. године, заоставштину сада покојног ЕЕ чини и 1/18 идеалних

делова на кат.парцели шума III класе, кат.парцели..., површине 55517 и кат.парцели ..., шума III класе површине 394487, Лн... КО ... и за наследнике су између осталих оглашени ЖЖ и ЗЗ са идеалним делом од по 1/4.

За живота покојни ЕЕ је као поклонодавац са сином ЖЖ, као поклонопримцем дана 30.08.1994. године закључио и пред Четвртим општинским судом у Београду оверио уговор о поклону под Ов.6997/94 чији је предмет стан број 33 у ул..., на кат.парцели број ..., Лн... КО ... Поклонопримац ЖЖ, а син покојног ЕЕ је преминуо, а његови правни следбеници су овде тужени ГГ, ДД и ЂЂ. У току трајања парничног поступка тужила ЗЗ је преминула и у парницу су као њени правни следбеници ступили њени законски наследници ББ и ВВ.

Према налазу и мишљењу комисије судских вештака економско-финансијске струке и за област технологије, металургије, технолошке и машинске опреме произлази да је процењена целокупна имовина коју је оставилац ЕЕ имао у тренутку смрти, а која је пописана од стране суда, те према тржишним ценама на дан израде налаза и мишљења од 10.09.2021. године иста износи 3.019.920,31 динар. Од тако утврђене вредности одбијени су трошкови пописа и процене заоставштине у износу од 70.000,00 динара (предујам за вештачење) и уобичајни трошкови оставиоца сахране према извештају ЈКП "Погребне услуге" у износу од 82.977,00 динара. Тако добијеном остатку додата је вредност поклона који је оставилац учинио законском наследнику – стана на адреси ... у износу од 10.795.271,38 динара а вредност предметне непокретности одређена је према ценама на дан вештачења али према њеном стању у време када је поклоњена. Према напред наведеном, вредност заоставштине на основу које се израчунава нужни део износи 13.662.214,69 динара. С обзиром да је оставилац имао четири потомка, вредност нужног дела израчуната је као 1/8 вредности заоставштине на основу које се израчунава нужни део и износи 13.662.214,69 динара подељено на осам једнака дела чини износ од 1.707.776,84 динара. Вредност гробног места процењена је на 1.450.000,00 динара, вредност пиштоља на 17.636,00 динара и на штедним књижицама износ од укупно 646.910,00 динара. У следећем кораку утврђена је вредност наследства сваког од тужилаца, а према оставинском решењу од 16.04.1998. године и допунском оставинском решењу од 30.05.2005. године. АА наследио је вредност наследства у износу од 1.615.888,68 динара док је ЗЗ наследила вредност наследства у износу од 226.343,88 динара. Ненамирени нужни део тужиоца АА износи 91.888,15 динара (1.707.776,84 динара - 1.615.888,68 динара) док ненамирени нужни део ЗЗ износи 1.481.432,96 динара (1.707.776,84 - 226.343,88 динара). Дакле, збир ненамирених нужних делова тужилаца износи 1.573.321,11 динара. Из допунског налаза и мишљења комисије судских вештака за обрачуном ненамиреног нужног дела од 14.11.2021. године произилази да ненамирени нужни део тужилаца ББ износи 740.716,48 динара, док ненамирени дужни део тужиоца ВВ износи 740.716,48 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно је првостепени суд закључио да је неоснован стварноправни тужбени захтев тужиоца АА, а ближе садржан у ставу четвртом изреке побијане пресуде. Наиме, супротно жалбеним наводима тужиоца АА, правна природа нужног дела је облигационо-правна што недвосмислено произилази из одредбе члана 43 став 1 Закона о наслеђивању ("Службени гласник РС" број 46/95, са каснијим изменама и допунама) иако је нужни наследник овлашћен да истакне и стварноправни захтев за признање нужног дела (члан 43 став 2). Тумачењем

наведене законске одредбе долази се до закључка да је законска претпоставка у корист захтева облигационо-правне природе због чега право да се тужбом захтева одређени део ствари и права који чини заоставштину није безусловно, већ у сваком конкретном случају мора да се процени да ли су се стекли разлози за признање нужног дела као стварног права. Наиме, нужни наследник може да захтева да му се на предмету заоставштине призна стварно право, али сама чињеница да је такав захтев истакнут, није довољна, него мора у парници да докаже разлоге за истицање и евентуално усвајање таквог захтева, а што тужилац АА по ставу другостепеног суда није учинио с обзиром да је терет доказивања постојање околности које оправдавају преображај нужног дела из облигационо-правног у стварноправни правни, на нужном наследнику.

Имајући у виду изнетом применом одредбе члана 375 Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Одлучујући о евентуалном тужбеном захтеву тужилаца, односно о тужбеном захтеву по основу права на нужни део као облигационог права, првостепени суд је имао у виду да је тужилац АА иницијалним оставинским решењем оглашен за наследника на 2/4 гробног места (пиштољ и новчаних средстава у целини) делом а из разлога што се његова сестра ЗЗ у његову корист одрекла својих 1/4 идеалних делова на гробном месту, те полазећи од одредбе чланова 50 и 216 Закона о наслеђивању, чин одрицања ЗЗ од свог наследног дела у корист АА сматра се уговором о поклону између двоје лица, те сходно томе за потребе процене да ли је повређен нужни део има се сматрати да су АА и ЗЗ наследили са по 1/4 идеалних делова гробног места. Вредност заоставштине пок. ЕЕ износила је 13.662.214,69 динара то вредност нужног дела сваког од потомака износи 1.707.776,84 динара. Следећи аргументацију из наведеног, новчана противвредност наслеђене имовине тужиоца АА је обрачуната као збир новчане противвредности 1/4 идеалних делова гробног места ($1.450.000,00:4 = 362.500,00$ динара), новчане противвредности пиштоља од 17.636,00 динара, новчане противвредности земљишта и шуме по допунском оставинском решењу од 226.343,88 динара, износа на штедним књижицама 646.910,00 динара, што укупно чини износ од 1.253.389,88 динара. Новчана противвредност заоставштине ЗЗ (учињеног одрицањем у корист АА) износила је 588.843,88 динара (вредност 1/4 идеалних делова гробног места и вредност 1/4 идеалних делова шуме). Како је на основу налаза и мишљења комисије судских вештака утврђено да је укупна вредност заоставштине по основу које се израчунава нужни део 13.662.214,69 динара то нужни део сваког од наследника има новчану противвредност од 1.707.776,84 динара. Даље, по закључку првостепеног суда како је тужилац АА наследио имовину новчане противвредности од 1.253.389,88 динара то је његов нужни део повређен у новчаној противвредности од 454.386,96 динара док је нужни део ЗЗ повређен у новчаној противвредности од 1.118.932,96 динара што значи да је њеним правним следбеницима ББ и ВВ по спорном основу, потребно исплатити износ од по 559.466,48 динара, односно крећући се у границама постављеног тужбеног захтева износ од 546.211,29 динара. Полазећи од наведеног, првостепени суд је применом одредби материјалног права садржаног у члану 39, 40, 42-44, 48-51, 56, 60 Закона о наслеђивању одлучио као у ставу првом, другом, трећем и четвртном изреке побијане пресуде.

Међутим, правилност наведене пресуде у ставу другом, трећем и петом за сада се не може испитати, с обзиром да се основано и жалбеним наводима тужиоца АА и

жалбеним наводима тужених основано указује да је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, при чему ни чињенично стање није потпуно и правилно утврђено због чега се ни правилност примене материјалног права не може са сигурношћу испитати.

Основано се жалбеним наводима тужиоца АА указује да приликом обрачунске вредности заоставштине, комисија судских вештака није правилно утврдила површину катастарске парцеле ... КО ... која чини заоставштину покојног ЕЕ јер према садржини допунског оставинског решења Четвртог општинског суда у Београду пословни број О.3242/04 произилази да је иза оставиоца остала накнадно пронађена имовина коју чини између осталог право својине у делу 1/18 идеалних делова на кат.парцели ... шума III класе површине 394 487 м² уписане у Лист непокретности број ... КО ... Из наведеног следи да заоставштину покојног ЕЕ чини наведена катастарска парцела ... КО ... у површини од 21915,94 м² с обзиром да парцела има укупну површину од 394480 м², те како је у власништву оставиоца био сувласнички удео од 1/18 од укупне површине, када се укупна површина подели са уделом оставиоца који износи 1/18 добија се површина од 21915,94 м² а не површина од 22585 м² како то налази комисија судских вештака.

Такође, основано је жалбено указивање тужиоца АА да се тржишна вредност катастарских парцела у ... које су биле у сувласништву покојног ЕЕ са уделом од 1/18, морала утврђивати према подацима и површини која је била у тренутку смрти правног претходника парничних странака и према уделу који је био у својини пок.ЕЕ при чему је комисија свој налаз и мишљење у делу утврђивања тржишне вредности непокретности у ... – катастарске парцеле КО ... сачинила на основу налаза и мишљења судског вештака Александра Ракочевића од 10.11.2012. године, дакле, од пре 9 година у односу на време вештачења комисије вештака. Према стању у списима предмета, а како се то основано жалбеним наводима тужиоца указује, тужилац је уз поднесак под називом примедбе тужилаца на налаз и мишљење комисије вештака, доставио решење Општине Колашин, Секретаријата за финансије, имовину и економски развој од 30.04.2021. године којим је утврђена обавеза пореза на непокретност за 2021. годину за предметне непокретности у Црној Гори КО ... и којим је утврђена тржишна вредност катастарских парцела ... и ... С тим у вези не може се прихватити као правилан закључак првостепеног суда да што се тиче шумског земљишта у Црној Гори с обзиром да странке у поступку до закључења главне расправе суду нису доставиле било какав други документ који би био прихватљив за процену вредности наведене имовине као и да није било могуће ангажовати неког другог вештака, једина прихватљива основа за процену новчане противвредности заоставштине је налаз и мишљење вештака Александра Ракочевића од 10.11.2012. године. Такође у том делу основано је и жалбено указивање тужених, да је било нужно да се достави ажурирано вештачење вештака Александра Ракочевића или вештака исте струке у односу на заоставштину у Црној Гори, с обзиром на чињеницу да су вредности некретнина у Црној Гори сада знатно веће него пре 10 година што нарочито важи и за дрвну грађу, то је нетачно образложење првостепеног суда да није било могуће ангажовати другог вештака имајући у виду да и у Црној Гори постоје вештаци који могу одговорити задатку вештачења.

Према стању у списима предмета произилази, да након смрти покојног ЕЕ, у

ванпарничном поступку није извршен попис и процена заоставштине покојног ЕЕ нити је извршен попис и процена заоставштине од стране органа управе то износ од 70.000,00 динара који је уплаћен на име трошкова вештачења од стране комисије вештака у овом поступку, не може се сматрати трошковима пописа и процене заоставштине покојног ЕЕ из ког разлога те трошкове комисија вештака није могла да одузима од укупно утврђене вредности заоставштине покојног оставиоца а како то основано жалбеним наводима тужилац указује. Наиме, трошкови вештачења комисије судских вештака су трошкови парничног поступка сагласно одредби члана 146 став 1 и 2. Закона о парничном поступку који су учињени у току или поводом поступка и парнични трошкови обухватају и награду за рад адвоката и других лица којима закон признаје право на награду које је сагласно члану 149 истог закона странка која у целини изгуби парницу дужна да противној странци накнади.

Основани су жалбени наводи тужиоца, да су изостали разлози првостепеног суда од каквог значаја је на обрачунску вредност заоставштине чињеница да из обавештења Јавно комуналног предузећа “Погребне услуге” од 26.11.2021. године произилази да предметна гробница која је била предмет наслеђивања законских наследника покојног ЕЕ нема тржишну вредност. Наиме, према стању у списима предмета произилази да је ЈКП „Погребне услуге“ дописом од 16.11.2015. године известило суд да се гробнице и гробна места закупују а да је надгробни споменик у власништву закупца.

Одлука о захрањивању и гробљима (Службени лист Града Београда бр.22/90 са каснијим изменама и допунама важећа у време смрти покојног ЕЕ) у члану 14. ставу 2. прописује да гробно место за сахрањивање посмртних остатака умрлог даје на коришћење Предузеће за погребне услуге а ставом 3. да се под гробним местом, у смислу ове одлуке, подразумева гроб, гробница и место за смештај урне са пепелом спаљених посмртних остатака.Чланом 15. прописано је да гроб и место за смештај урне дају се на коришћење на време од десет година, а гробница на време од десет до педесет година (став 1.). Међусобна права и обавезе између корисника гробних места и предузећа за погребне услуге уређују се у писменој форми у складу са одредбама ове одлуке (став 2.). Корисником гробног места у смислу ове одлуке, код прве сахране, сматра се: брачни друг умрлог лица, сродник по крви у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена закључно, као и брачни другови тих лица(став 3).Чланом 16. ставом 1 исте Одлуке прописано је да за коришћење гробног места објеката на гробљу и услуга у вези са сахрањивањем и ексхумацијом посмртних остатака плаћа се накнада. Висину ових накнада уређује Предузећа за погребне услуге. Чланом 17. ставом 1 да корисник гробног места нема право да коришћење гробног места пренесе на друго лице а ставом 2. да у случају смрти корисника гробног места право коришћења гробног места припада лицу које је оглашено за његовог наследника.

Имајући у виду изнето, првостепени суд пропустио је да цени и сходно томе определи задатак вештачења, да ли гробница у којој је сахрањен правни предходник парничних странака а на којој је тужилац оглашен за наследника по законском основу наслеђивања са уделом од 2/4 права коришћења, има тржишну вредност или се пак у обрачунску вредност заоставштине може узете само тржишна вредност надгробног споменика уколико је исти подигнут од стране пок. ЕЕ.

Основано је и жалбено указивање тужиоца да је уз примедбе на налаз и мишљење комисије судских вештака, тужилац доставио рачуне као доказе о стварним трошковима сахране покојног ЕЕ, а што вештаци нису користили, а које ни суд није ценио пропуштајући при том да утврди колико су износили стварни трошкови сахране оставиоца, а све то имајући у виду да је Јавно комунално предузеће "Погребне услуге" доставило податке о просечним трошковима сахране и просечним трошковима погребне опреме за септембар месец 2021. године у износу од 82.977,00 динара.

Према стању у списима предмета из достављених рачуна од 22.2.1998. године произилази да су трошкови сахране покојног ЕЕ износили: по рачуну бр.008 2371,00 динара, рачуну бр.58/98 900,00 динара, рачуну бр. No 030634 515,00 динара и рачуну бр. No 021710 465,00 динара. С тим у вези, првостепени суд пропустио је да разјасни наводе судских вештака којима у изјашњењу на истакнуте примедбе се позивају да закон налаже да се од обрачунске вредности заоставштине одбијају уобичајени трошкови сахране а не стварни.Чланом 48 Закона о наслеђивању ставом 1. прописано је да се најпре пописује и процењује целокупна имовина коју је оставилац имао у тренутку смрти, заједно са свим његовим завештајним (тестаменталним) располагањима, свим његовим потраживањима, па и оним према неком од наследника, изузев очигледно ненаплативим. Ставом 2. истог члана да се од тако утврђене вредности затим одбија износ оставиочевих дугова, као и износ трошкова пописа и процене заоставштине и уобичајених трошкова његове сахране. Наиме, обичаји сахрањивања су веома различити и суд ове трошкове не одређује према својим мерилима и схватањима већ према мерилима и схватањима средине из које покојник потиче, у којој је живео и у којој ће бити сахрањен те и са дужним пијететом према покојном. С тим у вези, првостепени суд није разјаснио да ли трошкови сахране за које су достављени рачуни, представљају уобичајене трошкове сахране у складу са месним приликама и обичајима средине у којој је правни предходник парничних странака живео и сходно томе било је нужно и да укаже судским вештацима шта се сматра уобичајеним трошковима сахране с обзиром да сагласно члану 258 ЗПП став 2. ако вештак достави налаз и мишљење који је нејасан, непотпун или противречан сам себи или утврђеним околностима суд ће одредити вештаку да га допуни, односно исправи и одредиће рок за поновно достављање налаза и мишљења.

Такође, а како се то основано жалбеним наводима тужених указује, првостепени суд пропустио је да цени да ли у заоставштину оставиоца сада покојног ЕЕ улазе и покретне ствари ближе опредељене поднеском од 31.03.2018. године и с тим у вези и да ли има места да се допуни задатак вештачења, односно да се утврди и вредност покретних ствари оставиоца које су улазиле у оставинску масу. Закон о наслеђивању ("Службени гласник РС" бр. 46/95 и 6/2015) у члану 1. став 1. прописује да се наслеђује се заоставштина. Ставом 2. да заоставштину чине сва наслеђивању подобна права која су оставиоцу припадала у тренутку смрти. Ставом 3. да заоставштину не чине предмети домаћинства мање вредности (покућство, намештај, постељина и слично) који служе свакодневним потребама оставиочевих потомака, његовог брачног друга и родитеља, ако су са оставиоцем живели у истом домаћинству, већ они постају заједничка својина ових лица.То значи да заоставштину представљају како непокретна тако и покретна имовина и друга права у смислу цитиране законске одредбе. По налажењу овог суда, циљ установљавања права предвиђеног наведеним чланом, је да заоставштину не чине предмети домаћинства мање вредности (покућство, намештај,

постељина и слично), који служе свакодневним потребама оставиоцевих потомака, његовог брачног друга и родитеља ако су са оставиоцем живели у истом домаћинству, већ да исте постају заједничка својина тих лица, јесте заштита породичног домаћинства оставиоца. У конкретном случају, имајући у виду животни стандард дате средине, по схватању другостепеног суда изостали су разлози првостепеног суда да ли су покретне ствари које су тужени ближе определили, предмети домаћинства чија вредност налаже да се морају узети у обрачун приликом утврђивања обрачунске вредности заоставштине.

Ожалбеним ставом петим изреке наведене пресуде првостепени суд је одбио предлог за одређивање привремене мере, међутим, не даје ниједан разлог за такву одлуку, односно побијана одлука не садржи образложење разлога због чега је предлог одбијен, а како се то основано жалбеним наводима тужиоца указује.

Основано је жалбено указивање тужених да побијана пресуда не садржи ни разлоге о истакнутом компензационом приговору тужених с обзиром да су тужени уз поднесак од 11.10.2021. годније истакли и компензациони приговор, а поднеском од 04.04.2022. године предложили су и вештачење по вештаку грађевинске струке Горану Раковићу имајући у виду да је вештак Сања Загорац у налазу и мишљењу од 10.09.2021. године увидом на лицу места утврдила да је поклоњени стан реновиран и констатовала је који су радови изведени.

Такође побијана пресуда не садржи ни образложење из којих разлога је тужиоцима АА на износ од 454.386,96 динара и тужиоцима ББ и ВВ као правним следбеницима пок.33 на износ од по 546.211,29 динара призната законска затезна каматом од 19.01.2000. године до исплате кад из чињеничног утврђења произилази да је обрачунска вредност заоставштине и вредност нужног утврђена од стране комисије вештака на дан давања налаза и мишљења 10.09.2021. године

Право странке у поступку на образложену судску одлуку јесте право на познавање битних разлога и јасно образложених ставова суда о чињеничним и правним питањима на основу којих је пресуда донета а што је првостепени суд пропустио да учини не дајучи разлоге због којих је предлог тужиоца за одређивање привремене мере одбијен нити је дао разлоге о истакнутом компензационом приговору тужених нити разлоге досуђивања законске затезне камате на обрачунску вредност нужног дела почев од 19.01.2000. године. Европски суд за људска права установио је обавезу националних судова да судске пресуде морају на адекватан начин да изложе разлоге на којима се заснива решење правног и фактичког питања у конкретном спору, из које обавезе произлази и право на образложену пресуду (*Hadjianastassiou v. Greece*, 12945/87, *Van de Hurk the Netherlands*, 16034/90). Право на образложену пресуду није изричито наведено у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода (Конвенција), али произлази из смисла и сврхе члана 6 став 1 Конвенције и оно је најпре засновано на принципу на ком се заснива и сама Конвенција а то је принцип заштите појединца од произвољног пресуђивања које се изводи из темељног принципа Конвенције тј. идеје владавине права и права на правичан поступак.

Укинута је и одлука о трошковима поступка садржана у ставу шестом изреке побијане пресуде, на основу члана 161 став 3 Закона о парничном поступку, јер зависи од исхода спора и постигнутог успеха странака.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити учињене битне повреде поступка на које му је указано овим решењем, те ће сагласно чл. 1 Закона о наслеђивању на поуздан начин утврдити сва наслеђивању подобна права која су оставиоцу ЕЕ припадала у тренутку смрти, разјасниће да ли у заоставштину оставиоца улази и право коришћења гробнице односно да ли иста има тржишну вредност или пак у заоставштину улази надгробни споменик чија се тржишна вредност може исказати. Такође на поуздан начин ће разјаснити да ли у заоставштину улазе и покретне ствари ближе одређене поднеском тужених од 31.03.2018. године односно да ли су у питању предмети домаћинства мање вредности (покућство, намештај, постељина и слично) који служе свакодневним потребама оставиоцевих потомака под условом да су са оставиоцем живели у заједничком домаћинству те ко је након смрти оставиоца задржао предметне ствари. Пошто разјасни напред наведено а имајући и у виду да трошкови вештачења нису трошкови пописа и процене заоставштине већ исти представљају трошкове парничног поступка, одредиће допунско вештачење комисије вештака ради правилног обрачуна вредност заоставштине и нужног дела, уједно указујући судским вештацима шта се сматра под уобичајеним трошковима сахране, те да је у том правцу потребно да се има у виду да су достављени рачуни о трошковима сахране пок. ЕЕ. Такође, на поуздан начин вештачењем утврдиће се и вредност имовине у Црној Гори која је чинила заоставштину оставиоца али према стању и површини катастарских парцела ... и ... КО ... у време смрти правног предходника парничних странака, сходно оставиоцевом сувласничком уделу а по ценама на дан давања налаза и мишљења. Имаће у виду за сада изведене доказе и предложене доказе, као и оне доказе које парничне странке имају права и обавезу да изнесу, полазећи од напред изнетог, имајући у виду начин израчунавања нужног дела и утврђивања вредности заоставштине на основу које се израчунава нужни део у смислу члана 48. ЗОН-а, потребно је да у поновном поступку комисија судских вештака употпуни налаз и мишљење у складу са прецизним задатком вештачења. За одлуку истакнутом компензационом приговору морају се дати разлози чак и када се оцени да у конкретном случају нема места пребијању потраживања. Такође, одлучиће и о предлогу за одређивање привремене мере односно цениће да ли је учињена вероватност постојања кумулативних услова у циљу обезбеђења потраживања тужиоца зашта је у обавези да да јасне и аргументоване разлоге. Пошто поступи по примедбама из овог решења, у смислу члана 384 став 2 Закона о парничном поступку, првостепени суд ће, поново одлучити о тужбеном захтеву, при чему ће за своју одлуку дати непротивречне, јасне и потпуне разлоге довољне да одговоре на суштинске аспекте чињенично-правне аргументације да ли је учињеним поклоном закљученим између сада пок ЕЕ као поклонодавца и сада пок. ЖЖ као поклонопримца, повређено право на нужни део тужилаца и уколико је до повреде дошло поуздано ће утврдити обрачунску вредност нужног дела за сваког од тужилаца

Са свега изложеног Апелациони суд у Београду одлучио је као у ставу другом изреке, на основу члана 376 став 1, члана 377 став 2 и члана 387 тачка 3, а у вези са чланом 388 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Татјана Лемајић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ псарнице
Јасмина Ђокић**